

Några af hufvudskälen hvarför grundskatterna icke böra afskaffas eller neds...

Hamilton, G. K.,

54 K Br. 1883

Polit. sk.
Finansv.
(1883.)
1883

NÅGRA

AF

HUFVUDSKÄLEN

HVARFÖR

ICKE BÖRA

AFSKAFFAS

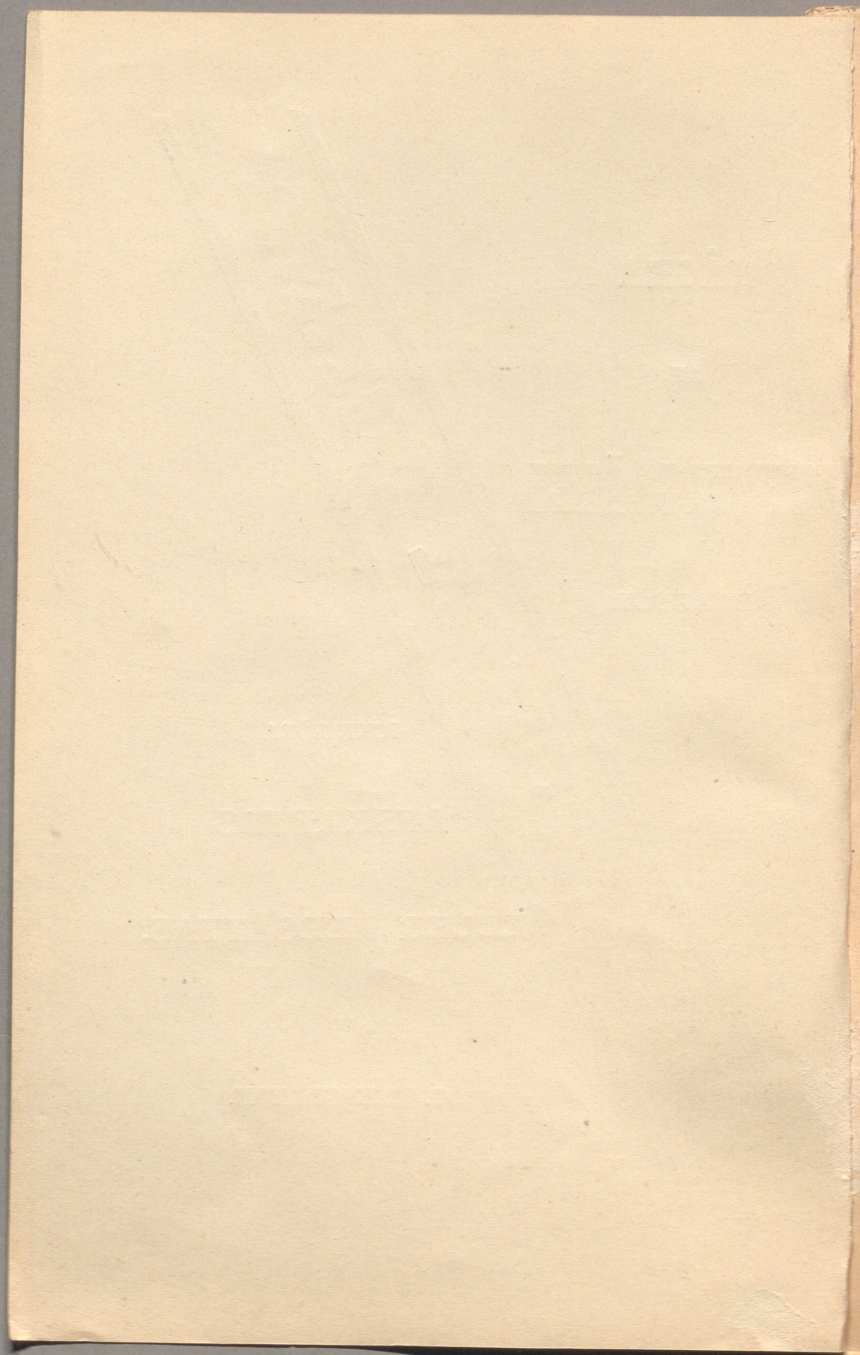
ELLER NEDSÄTTAS.

AF

G. K. HAMILTON.

GRUNDSKATTERNA

1883.

NÅGRA AF HUFVUDSKÄLEN

HVARFÖR

GRUNDSKATTERNA

ICKE BÖRA AFSKAFFAS ELLER NEDSÄTTAS.

AF

G. K. HAMILTON.

(AFTRYCK UR NYA DAGLIGT ALLEHANDA.)

STOCKHOLM,
NYA DAGLIGT ALLEHANDAS AKTIEBOLAG,
1883.

1.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty de äro icke skatter i egentlig mening, utan räntor, motsvarande ett i jorden innestående, staten tillkommande kapital.

De svenska grundskatterna — allt hitills också bärande namnet »ränta» — äro till sin beskaffenhet räntor äfven i de fall, då de hafva uppkommit i följd af uråldriga utskylder af jorden. Dessa utskylder hafva nämligen ganska tidigt blifvit till sitt belopp bestämda för hvarje jordegendom, så att hufvudgrunderna för deras utgörande förblifvit orubbade i 200 år eller mera. Då måste de under tidens lopp allt mera bestämdt antagit karakteren af räntor; ty vid hvarje öfvergång af eganderätt — vare sig arfskifte eller köp — har egendomens värde icke kunnat beräknas högre än efter den behållna inkomst, som återstått efter afdrag af grundskatt och onera. Hvarje ny egare af jord har alltså till-

trädt den samma med full ersättning för grundskatterna, derigenom att han i följd af dem fått jorden för så mycket lägre pris. Egendomsvärdet har efter sakens natur måst nedsättas med ett belopp, motsvarande grundskatternas kapitalvärde. Detta kapital har egaren aldrig betalt. Det tillkommer det allmänna såsom en första in-teckning i jorden alldeles oberoende af sättet, huru rätten dertill uppkommit. Det bör dock icke glömmas, att grundskatterna äfven i afseende på sin historiska uppkomst till mycket stor del äro verkliga räntor, grundade i en statens eganderätt. Så till vida gäller detta om all skattejord, som lagstiftningen derom just under de århundraden, då räntan närmare bestämdes, obestridligt hvilade på grundsatsen, att staten hade en verklig eganderätt till räntan, hvadan också sådana räntor både bortsåldes och bortskänktes såsom annan statens enskilda egendom. Men alldeles påtaglig är grundskattens uppkomst såsom ränta, när jordeganderätten afhändts från kronan under förbehåll och förutsättning af räntans fortfarande utgörande. Detta inträffar enligt skattekomiténs uppgift med en mycket betydande del af nuvarande skattejord. Bortåt *hälften* deraf har efter år 1700 från kronan kommit i enskild hand. Att afhändandet skett mot ringa eller ingen betalning just därför,

att staten ändock bibehållit räntan, kan icke betviflas, lika litet som att räntan af sådan jord i ailo, till både uppkomst och beskaffenhet, måste betraktas såsom en statens egendom, hvilken icke bör gagnlöst bortskänkas. Nu föreslås till och med, att kronan skall för intet bortskänka sin eganderätt till rena kronohemman — i ändamål att sedan afskrifva räntan! Då fråga först uppstod om sådant efterskänkande, så var hufvudskälet dertill, att någon förlust för kronan derigenom icke skulle uppstå, eftersom räntan ändå bibehölles. Att man skulle komma derhän att föreslå eganderättens bortgifvande för att blifva af med räntan, föreföll då otänkbart.

2.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty detta blir faktiskt en orättvis och oförtjent **gåfva** till nuvarande jordegare på öfriga samhällsmedlemmars bekostnad.

Det blir en *gåfva*; ty i och med grundskatternas afskaffande eller nedsättande erhåller hvarje egare af jord *för intet* en tillökning i sin förmögenhet, motsvarande grundskattens kapitalvärde. Denna gåfva är *oförtjent*, ty för detta värde har han vid egendomens förvärfvande intet betalt, ej heller för det allmänna gjort någon särskild uppoffring. Den är *orättvis*, ty rättvisan fordrar, att ingen riktas på annans bekostnad. Men om grundskatterna upphävas, så skola alla, som icke äro jordegare, få betåla högre skatt än eljest för att rikta nuvarande jordegare, hvilket är orättvist!

3.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty äfven om någon orätt blifvit begången vid deras införande, blir denna orätt ingalunda godtgjord genom deras efterskänkande nu, emedan fördelen häraf tillgodokommer helt andra personer än dem, som kunde hafva något anspråk på godtgörelse.

Det är redan antydt, att på det hela icke någon orätt egt rum i och genom räntornas uppkomst (se n:r 1). Så långt vårt skatteväsendes utveckling kan följas tillbaka i tiden, hafva jordegarna haft särskild förpligtelse till utgörande af vissa utskylder, från hvilka nutidens fasta räntor hafva sitt upphof, der detta icke direkt legat i en kronans eganderätt. På det hela har tillika den senare utvecklingen med nödvändighet medfört, att räntornas utgörande efter hand gjorts mindre tryckande, hvilket särskildt i hög grad skett genom införandet af bestämdhet och orubblighet deri. Det ligger

dock i sakens natur, att under en så lång tidsföljd delar af räntan kunnat tillkomma utan fullgod rättsgrund, att vissa egendomar deraf kunnat betungas hårdare än andra o. s. v. Utan tvifvel är det en både riktig och naturlig känsla att vid upptäckande af dylik förgångna tidens orätt önska rättelse deraf. Men mycket kortsynt är det att tro sådan rättelse vinnas helt enkelt genom att nu afskaffa eller nedsätta räntan. Detta medförde icke någon godtgörelse af den förmenta orättvisan för den, som deraf blef lidande. Detta var tydligen den, som vid tiden för orättens begående var jordegare, från hvilken genom orättvis räntesättning en del af hans egendoms värde blef konfiskerad. Dennes arfvingar är det, som i dylikt fall kunde hafva något anspråk på ersättning nu. Hvar finnas de nu? Efter all sannolikhet icke såsom samfäldt innehafvare af den jordegendom, hvars värde förr blef förminskadt. Då skulle en sådan egendom under tiden aldrig varit föremål för arfskifte eller försäljning. Det är dock endast i ett sådant undantagsfall, som orättvisans godtgörelse tillgodokomme den eller dem, som lidit af orättvisan. I alla andra fall komme deremot åtskilliga rättsinnehafvare att drabbas af deltagande i kostnaden för återställandet af egendomsvärdet; och de blefve sålunda omigen orättvist lidande. Att låta

en dylik ersättning för forntida förment orätt tillfalla egendomens nu varande egare är att låta den utfalla aldeles slumpvis: en orättvis förlust har för några hundra år sedan tillfogats någon samhällsmedlem; därför skall någon annan nu få en lika orättvis vinst! Skulle det t. ex. kunna falla någon in, att en orättvis indragning af egendom under Carl XI:s reduktion kunde godtgöras genom utbetalning af ett skadestånd till den, som tillfälligtvis nu blifvit innehafvare af den indragna egendomen?

4.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty i följd af en sådan åtgärd skola egendomsprisen i allmänhet stegras och förvärfvande af jordegendom alltså försvåras för den mindre bemedlade.

Den fördel, som genom uteslutande förfoganderätt öfver jord tillkommer jordegarne, kan efter sakens natur icke samtidigt tillkomma alla andra samhällsmedlemmar. Det ligger dock tydligen i samhällets intresse, att denna fördel någorlunda lätt må kunna uppnås af en hvar, som har krafter och håg för jordbruksyrket. Detta sker lättare i den mån ett mindre kapitalbelopp erfordras för inköp af jord; och grundskattens befintlighet verkar uppenbarligen till nedsättning af detta kapital. Priset på jord blifver lägre i samma mån, som grundskatten är högre. Jordegarens privilegium, hvilket annorstädes varit föremål för så många socialistiska angrepp, göres mindre förhatligt

• för dem, som icke ega jord, när de veta, att denna ställning äfven af dem kan uppnås utan allt för stor svårighet. Det är påtagligt, att jord *med* grundskatt skall säljas billigare än samma jord *utan* grundskatt, att grundskattens befintlighet alltså underlättar jordförvärf och att alltså dess upphäfvande medför en verklig, om ock indirekt, skada för alla icke-jordegare äfvensom en skada för jordbruksnäringen, som blifver lidande genom försvårande af egendomsförvärf för skicklige, men mindre kapitalstarke jordbrukare.

5.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty om också detta medför betydlig vinst för **nu varande** jordegare, så är det skadligt för jordbruket, därför att jordbrukaren sedermera måste använda större kapital till jordens förvärf och alltså, om allt annat är lika, får mindre kapital till jordens bruk.

Jordbruksnäringens utveckling, liksom hvarje annan yrkesgrens, är väsentligt beroende af idkarens kapitaltillgång. Detta kapital kan tillhöra honom sjelf eller upplånas; men den senare utvägen kan af landtmannen icke anlitas i högre grad utan stor fara: ett par felslagna skördar, och han måste då gå från hus och grund! Att på kredit våga vidtagandet af grundförbättringar eller de större kostnader, som nödvändigt föranledas af ett intensivare jordbruk, har kostat otalige deras ekonomiska välfärd. Om det lånade kapitalet i ogynsam tid

blifvit uppsagdt, har det blifvit dem omöjligt att fullgöra sina förbindelser. Andra få då skörda, hvad de sätt. Skuldsättning är jordbrukarens största fara. Hela länder lida i följd af jordbrukarnes utsugande genom ockrare. Men jordbrukskuldsättningens allmänaste orsak — synnerligast under inflytandet af lika arfsrätt i jord som i annan egendom — är kostnaden för jordens förvärf. Efter grundskatternas borttagande blifver denna kostnad större utan ökad produktionsförmåga hos sjelfva jorden, för att icke tala om inverkan härfpå af de föreslagna nya stämpelskatterna. Att förvandla grundskatternas ränte-skuld till kapital-skuld måste verka skadligt för jordbruksklassen, huru stor den tillfälliga vinsten än må vara för dem, som nu äro jordegare. Denna vinst finnes ej till för nämnda klass, så snart jorden nästa gång ombytt egare. Den är borta redan för den nya generation af egare, som till förhöjdt pris fått förvärfva den från räntan befriade jorden; och dessa komma säkerligen att få bära sin dryga andel af den förhöjda beskattning, som efterträder räntan.

6.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller ned-sättas; ty de äro en synnerligt säker och tillförlitlig statsinkomst, hvars afsaknad för riket kan blifva mycket betänklig.

Grundskatterna äro fästa vid jorden, landets säkraste och mest orubbliga egen-dom. I mån af dennas under tidernas lopp stegrade värde har säkerheten blifvit allt större, att de kunna utgå med oförminskadt belopp äfven under de mest ogynsamma tidsförhållanden. Andra sta-tens inkomstkällor — tullar, bevillning, stämpelskatter m. fl. — kunna säkerligen i nödens stund minskas, om ej alldeles ut-sina. Då är af största vigt att hafva åt minstone en statsinkomst, på hvilken med full säkerhet kan räknas, helst då denna i yttersta nödfall äfven kunde användas såsom stöd för statens kredit. Ett åter-införande af grundskatterna kunde då blifva en nödvändighet, men vore ett slags konfiskation från då varande jord-

egare — af alldeles samma skäl, hvarför deras afskaffande blir en gåfva till de nu varande! Grundskatterna måste från denna synpunkt betraktas såsom en synnerligt vigtig statens tillgång och såsom »ett dyrbart arf från våra förfäder», hvilket det är vår pligt att åt våra efterkommande bibehålla oförminskadt.

7.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty den genom dem vunna statsinkomsten är i sjelfva verket icke betungande för någon samhällsmedlem.

De kunna icke med fog sägas vara betungande för jordens egare, från hvilka de utgå. Hvarje sådan har på förhand för dem fått full ersättning i det lägre pris, hvartill han i följd af deras befintlighet förvärfvat jorden; och det är för honom mindre betungande att hafva skyldighet till betalning af en ränta än af ett kapital. De äro naturligtvis ej heller betungande för andra samhällsmedlemmar, ty landtmannaprodukters pris höjes icke i följd af deras befintlighet. Tvärtom måste alla samhällsmedlemmars bidrag till staten blifva minskade därför, att staten eger denna *privatinkomst*. De äro alltså i sjelfva verket icke betungande för någon och i detta afseende otvifvelaktigt de bästa af alla statsinkomster.

8.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty detta måste förr eller senare inverka menligt på beskattningen och framtvunga anlitande af andra för folket mera betungande utvägar att fylla samhällets behof.

Grundskatterna uppgå hos oss till ett relativt mycket betydligt belopp. De beräknas af skatteregleringskomitén till 10,307,085 kronor årligen*. Detta motsvarar, lågt räknadt, ett kapitalvärde af mer än 200 *millioner*. En sådan summa

* I denna summa inräknas icke blott värdet af den med grundskatterna likställda rusttjänstbevollningen och af rusthållet, utan också af *roteringen*. Då den sist nämnda utan tvifvel uppkommit såsom ersättning för utskrifning och dess införande från början varit förenadt med löfte om frihet från all sådan, kunde möjligen *något* skäl finnas att skilja imellan rotering och öfriga grundskatter och att vid införande af en utskrifningen motsvarande allmän värnpligt roteringskyldigheten eftergäfvdes. Härimot må dock erinras, dels att friheten från utskrifning blif-

kan icke bortskänkas, utan att ersättning derför beredes staten. Antingen skola skatter bibehållas, som kunde och borde nedsättas, eller ny beskattning tillgripas. I fråga om all beskattning måste städse ihågkommas, att aldrig funnits någon skatteart, fri från alla olägenheter, samt att dessa icke blott blifva mer kännbara, utan verkligen större, ju högre det belopp stiger, som man söker vinna genom samma slags skatt. Detta föranleder oundgängligheten af flere slag af skatter. Huru lämplig än inkomstbeskattning af de fleste anses, så inses dock lätt, att äfven i sådan måste förekomma många ojemnheter och att t. ex. vid en fördubbling af inkomstbevillningen dessa ojemnheter icke blott skulle, äfven de, fördubblas, utan derjemte nya utveckla sig, enär sträfvandet att söka undgå högre skatt starkare skulle inverka, flere restantier uppstå o. s. v. Med de

vit en allmän medborgerlig förmån, som icke ensamt tillkom egare af roterad jord, hvarför denas innehafvare icke mer än andra böra få särskild ersättning, när de lika med alla dessa underkastas en allmän medborgerlig pligt, dels att äfven värdet af denna prestation efterhand så ingått i jordvärdet, att näppeligen någon vid jords förvärf kunnat taga i betraktande utsigten till eftergift deri vid utskrifningens nya införande, dels ock, att det redan är öfver 70 år, sedan allmän värnpligt infördes, utan att roteringen då eftergafs eller inskränktes.

indirekta skatterna förhåller sig på lika sätt: med hvarje förhöjning stiger ojämnheten i deras tryck, och oftast uppstå äfven andra olägenheter — smuggling, lönkrögeri, försnillningar o. s. v. För ett godt och icke tryckande beskattningssystem är därför oundgängligt, att man icke nödgas tillgripa olämpliga skatteslag eller utöfver en viss gräns uppdrifva de mera lämpliga, då ofvan nämnda olägenheter uppkomma. Till möjligheten häraf bidrager väsentligt, om staten eger tillgång till statsinkomster som icke hafva beskattnings karakter. Sådana äro, bland andra, jernvägsinkomster, skogsmedel, arrendeafgifter och — vid jordegendom fästa oföränderliga *räntor*, sådana som grundskatterna. Af dessa äro de sist nämnda de bästa, därför att de icke i något afseende hindra egendoms fria bruk, utan till och med i flere afseender underlätta det (se n:r 4 och 5). Deras efterskänkande måste därför leda till ett olämpligare beskattningssystem, vare sig nya, olämpliga skattearter, såsom stämpelskatter af nya slag m. m., måste tillgripas, eller de gamla måste anlitas i högre grad. Härigenom måste uppkomma en stor ojämnhet i beskattningen, ojämförligt mera betänklig än den naturliga ojämnhet i grundrätornas belopp å olika egendom, hvilken icke

medför större verklig olägenhet, än att icke all jord är in-tecknad lika högt!

Detta tryck på beskattningen i följd af grundskatternas efterskänkande har ännu en mycket behjertansvärd sida. Det ligger nämligen i sakens natur, att förhöjd beskattning till allra största delen skall komma att hårdast träffa de mindre bemedlade arbetarnes stora mängd. Det är faktiskt omöjligt att utöfver en viss gräns med beskattning träffa kapitalet och de mera förmögne. Öferskrides den, återfaller skatten nödvändigt på den stora mängden arbetande, t. ex. vid progressiv inkomstskatt genom inskränkning af företagsamheten, dermed minskade arbetslöner o. s. v.; vid konsumtionsskatter genom deras utsträckning till nödvändighetsvaror o. s. v. Just därför att statens inkomst af beskattning för hvarje år måste hemtas från den årligen frambragta inkomsten inom landet, måste alltid största delen deraf komma att utgå från medborgarnes arbetsinkomst, emedan denna på det hela bildar största delen af landets årsinkomst. Och detta måste inträffa i högre grad, i samma mån som beskattning till högre belopp ifrågakommer. Den nya beskattning, som förr eller senare skall träda i grundskatternas ställe, om de afskaffas, den måste alltså i längden komma att tyngst drabba

den stora mängden af de arbetande — och detta uteslutande till gagn för dem, som nu äro jordegare. De som icke hafva egendom, de skola beskattas (= skjuta tillsamman) för att öka de jord-egandes förmögenhet. Hvem kan sedan undra, om de arbetande, när de komma till insigt af att så skett, skulle komma att i sin ordning pocka på att sjelfve få en del af den förmögenhet, hvartill de gjort sammanskott!

9.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty ändå kan åt de ränteskyldige beredas skälig lättnad i utgörandet genom betalandet af vakansafgift i stället för rustning och rote-ring.

Det är till öfverflöd bevisadt, att det icke kan vara räntors och oneras *belopp*, som för jordbrukaren är verkligt betungande. Full ersättning derför har han fått genom egendomens lägre pris vid dess förvärfvande. Deremot är möjligt, att i *sättet* för skyldigheternas utgörande kan ligga något verkligt betungande, såsom vanligen vid högre utveckling blir fallet med utgörande af naturaprestationer. Detta sätt för utskyldens utgörande kan alltid gifva anledning till osäkerhet, ojemnhet och missbruk. I fråga om den egentliga grundräntan blef denna olägenhet undanröjd redan genom 1855 års ränteförenkling. Den återstår deremot ännu vid rustning

och rotering. Synnerligen rusthållen kunna i följd deraf blifva utsatta för inflytande af oberäkneliga omständigheter, för tillfälliga obehag och för verkligt tryckande förluster. Dessa olägenheter skulle dock fullständigt afhjelpas genom naturaprestationens utbyte mot ständig vakansafgift, torpens öfverlemnande till staten o. s. v., hvilket allt sannolikt äfven för utvecklingen af landets militära försvarskraft blefve fördelaktigare, emedan nu ofta det militäriskt riktiga måste stå tillbaka för att icke öfver höfvan betunga roten eller rusthållet. En förändring häraf kunde alltså ske till ömsesidig fördel både för staten och för de förpligtade. Denna naturliga förbättring undanskjutes eller aflägsnas i sjelfva verket just genom yrkandet på dessa prestationers *efter-skänkande* i stället för deras tidsenliga *förvandling*. Eljest hade denna för längesedan kunnat vara genomförd.

10.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty den förespeglade vinsten för landets försvar, som skulle vinnas genom denna eftergift, kommer säkerligen icke att vinnas, ehvad derom än må sägas eller förespeglas.

Mången, som är öfvertygad om grundskatternas lämplighet och behöflighet, är dock benägen att uppoffra dem, under förmenande att detta är nödvändigt för att vinna Andra kammarens bifall till en förbättrad försvarsorganisation. Hela den s. k. kompromissen är grundad på denna förutsättning, ty om man ansett det i och för sig vara rätt och nyttigt, att grundskatterna upphäfdes, borde någon ersättning derför icke hafva kunnat ifrågasättas. Det må nu lemnas derhän, huruvida ett sådant aftal är värdigt en folkrepresentation eller lämpligt; likaså huruvida den nya försvarsorganisationen, hvar om fråga är, skulle medföra verklig förbättring. Visst är, att dess verkliga ge-

nomförande annat än på papperet i hufvudsakligaste grad måste bero af statens tillgångar. Att samtidigt med beslutandet af en ny försvarsorganisation minska tillgångarne, det är att börja i bakvänd ordning. Om tillgångarne minskas, måste i längden antingen mindre göras för försvaret eller för samhällets kulturändamål. Dessa senare få icke stå tillbaka, om ej hela samhället skall förlora i kraft, hvilket, äfven det, nedsatte dess försvarsförmåga. Möjligen kan man till en början lättare genomdrifva en eller annan miljon till behöfliga försvarsanslag. Men det är en klen ersättning för de 200 millioner, som bortskänkas. När afsaknaden af dem blifver kännbar, då kan ej hjälpas, att man får låta anstå äfven med sådant, som borde blifva gjordt. Deremot, om de bibehållas och tillgångar finnas, vore det ovärdigt att om svenska folkets representation antaga, att dess pluralitet i längden skulle vägra att bevilja skäligen anslag för fosterlandets försvar. Till beslut derom erfordras icke heller samtycke af hvardera kammaren för sig.

11.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty en så stor rubbning af bestående förhållanden kan icke genomföras utan betydande, gagnlösa kostnader för staten och för enskilde.

Af goda skäl har man icke ens föreslagit, att grundskatternas afskaffande skulle ske på en gång. Afskrifningen skulle efter planen fördelas på en tidrymd af 37 år. I sjelfva verket blefve det alltför betungande och afskräckande, om man sökte att genom beskattning på en gång betäcka hela bristen af mer än 10 millioner årligen. Åtgärdens orimlighet och förderfliga verkningar framstode då alltför oförtäckt, för att någon förhoppning kunde vara om dess genomdrifvande. Icke desto mindre medför öfvergångsperiodens nödvändiga längd flere mycket väsentliga olägenheter. Någon full stadga i egendomsvärden och öfriga med grundskatterna sammanhängande förhållanden kan icke väntas förr än efter öfvergångs-

tidens slut. Betäckandet af en hvartannat år uppstående ny brist i statens tillgångar skall för hvarje gång medföra nya strider inom riksdagen och nya efter hand växande svårigheter att skaffa lämpliga inkomster. Hvert annat år skola ändringar i jordeböcker och debetsedlar vidtagas o. s. v. Hvilken oerhörd massa af olägenheter, arbete och förspild kostnad allt detta måste vålla! Tillika måste i följd af afskrifningen uppstå en mängd tvister så väl enskilda emellan som mellan staten och de enskilda, t. ex. i afseende på uppskattning af de frälseräntors värde, hvilka skola af staten inlösas för att sedan bortskänkas, lika beskaffad inlösen af kyrkotionde och kronotionde, afgörande af eganderätt till soldattorp, om det tillhör stamrote eller utrote o. s. v. Likaså må man vara förvissad om, att alla de nya skatter, som i följd af afskrifningen skola upptagas, icke skola inflyta af sig sjelfva, utan att en ganska kostsam apparat för detta ändamål måste sättas i rörelse. Beloppet af alla dessa direkta eller indirekta kostnader kan icke ens tillnärmelsevis beräknas. Påtagligt är blott, att det måste blifva *högst betydligt*. Är det skäl att utan väsentligt gagn sjelfmant framkalla en sådan allmän rättsosäkerhet, vålla landet sådan kostnad?

12.

Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty det är oförenligt med sann politisk klokhet att vidtaga en så viktig åtgärd som bortskänkande af statens mest betydande tillgång för att så befordra andra förment viktiga, men dermed ej naturligt sammanhängande ändamål.

Knappast vidhåller någon, att grundskatterna böra afskrifvas därför, att detta i och för sig är *rätt*, och att det bör ske med afseende på deras egen beskaffenhet. Så långt går icke ens skatte-regleringskomitén; den talar väl om det missnöje och den afund, som väckas af deras ojämhet, men icke om skadliga verkningar af denna ojämhet, som också blott är skenbar och i verkligheten alldeles utjemnas genom olika egendomspris. Deremot finnes mången, som vill gå in på grundskatternas afskaffande därför, att detta förmenas vara *klokt*. Man hoppas, att genom denna uppoffring skall

vinnas en betryggande försvarsorganisation och att efter undanrödjande af detta tvistefrö skall vinnas frid på jorden eller åtminstone inom riksdagen o. s. v. Kompromissen — och på den grunda sig som bekant afskrifningsförslagen — hvilat på förutsättningen: å ena sidan beviljandet af en tillfredsställande försvarsorganisation, å den andra medgifvandet af grundskatternas afskrifning till jordegarnes fördel. Är det verkligen klokt att gå tillväga på detta sätt? Att sålunda stadga grundsatsen, att fördelar för riket skola köpas genom beviljandet af fördelar åt vissa samhällsmedlemmar? Är det ej klart, att sådant köpsläende måste vara demoraliserande och menligt inverka på lösningen af alla framtida frågor af dylikt slag; att ifrågasättandet af samhällsåtgärder till fördel för en eller annan samhällsklass på öfriges bekostnad alltid förblir möjligt; att, så länge olikheter finnas i yrken, bildning, lefnadsvanor m. m., också skall finnas skilnader i intressen och uppfattning; att sådana slags medgifvanden icke åstadkomma frid, utan tvärtom fortsatt strid om hvem som skall vinna mest på statens bekostnad; att, äfven om för denna gång medgifvandets mål uppnåddes genom organisation — på papperet! — af ett nytt försvar, dettas förverkligande måste kräfva fortsatta anslag och

dermed förbundna nya strider; att åtminstone under öfvergångsperioden det ständiga trycket på statsregleringen för utvägar att hvar tredje år anskaffa ytterligare en million, som går bort, måste inom riksdagen framkalla i stället för frid ett nytt »tretioårigt krig», slutande äfven det med statens utarmande och tömmandet af dess hjälpkällor! Kan det väl vara sann statsklokhets att minska statens tillgångar, då man ser sig tvungen att öka dess utgifter?! — Någon tvekan om svaren på dessa frågor torde ej kunna uppstå.

13.

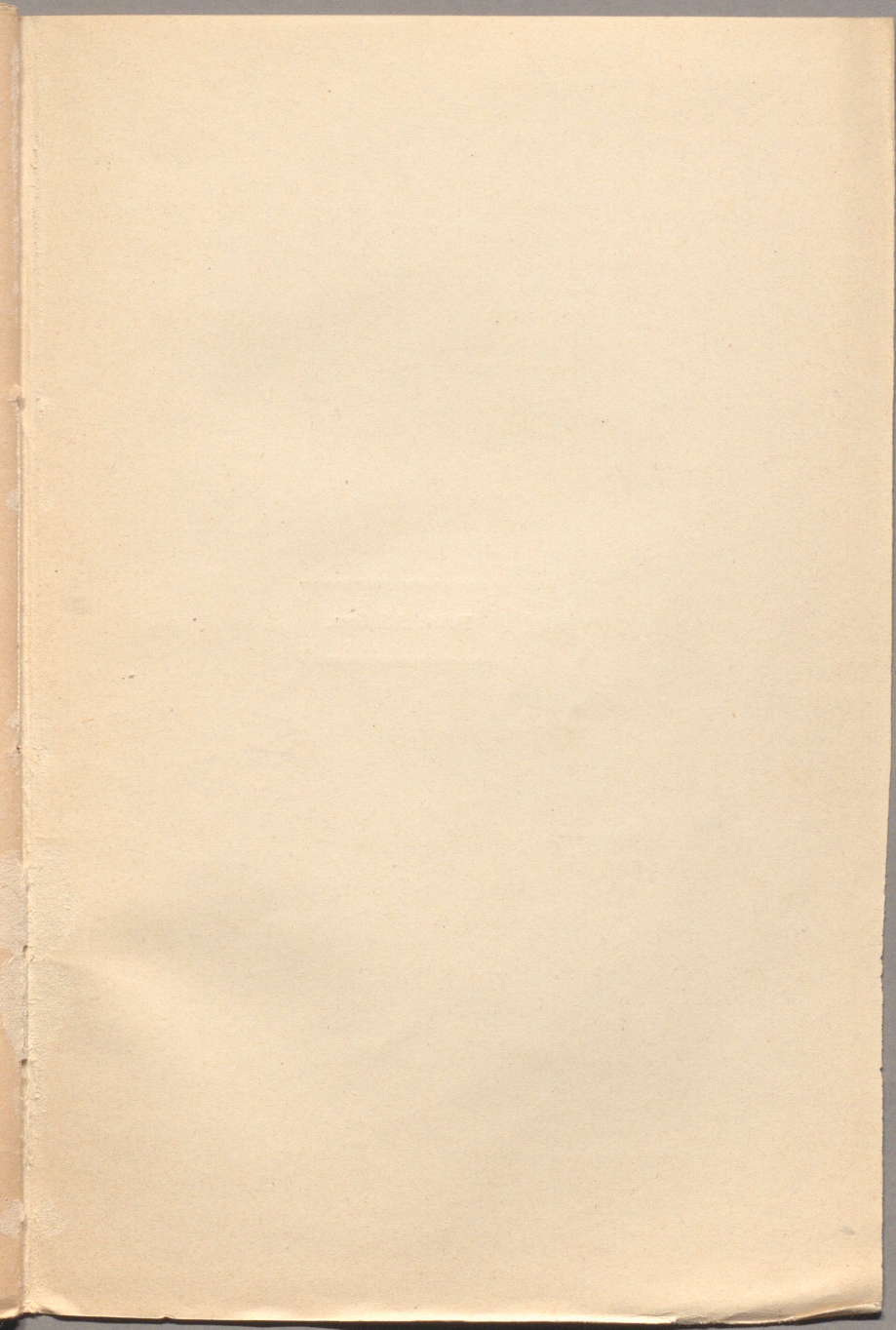
Grundskatterna böra icke afskaffas eller nedsättas; ty dermed sker orätt, och begäendet af en orättfärdighet genom samhällets egna organ undergräfvat samhällets bestånd.

Statens främsta uppgift är genomförandet och värnandet af det *rätta*. Hvarje afvikelse derifrån skall han med all sin kraft förhindra. Det är därför han blifvit försedd med hela samhällets förenade makt. Men ve det land, hvarest man börjar anse det ligkiltigt, om något är rätt, blott det anses vara klokt! Der lagen sjelf och de lagstiftande tjena orätten, der skakas samhällets grundval. Der upphör tryggheten för person och egendom. Der herskar snart godtycket i stället för rätten. Och godtycket blir icke mindre tryckande eller förhatligt, om det utöfvas af flere i stället för af en: af en representation eller af en despot! — Rättens hufvudgrundsats är uppenbarligen, att ingen må gynnas på annans

bekostnad. Genom afskaffandet af grundskatterna skulle dock detta ske i kolossal omfattning. Ett kapital af 200 millioner skulle öfverföras till andra egare utan skymt af rättsgrund. Och hvilka skulle så gynnas? Jordegarne! Just de, som genom sin öfvervägande andel i representationen företrädesvis äro kallade att tillvarataga allas rätt, de, hvilka genom innehafvandet af en så värdefull del af landets förmögenhet som dess fasta jordegendom, kunna betraktas såsom jemförelsevis välbergade!

På vilkas bekostnad åter skall denna tillökning i deras förmögenhet vinnas? — Jo, på deras, som icke hafva jord! På deras, som inom representationen äro svagast representerade! På bekostnad af alla skattdragande, de må ega huru litet som helst! — Kan en större orättfärdighet tänkas? Skall icke dess begående nödvändigt komma att hämnas sig sjelft?

Den stora orättfärdigheten af grundskatternas efterskänkande är och förblir hufvudskälet deremot. Med dess framhållande borde saken för en hvar rätttänkande vara afgjord. Intet vidare må därför här tilläggas.

Pris: 25 öre.